

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 12 juni 2023
(OR. en)

10487/23

COLAC 59	ENV 674
CFSP/PESC 833	ENER 351
RELEX 709	DIGIT 115
WTO 77	EU-GNSS 17
DEVGEN 110	RECH 281
SUSTDEV 88	TRANS 245
COHOM 128	CULT 74
COHAFA 66	EDUC 249
AGRI 316	CYBER 158
ACP 46	POLCOM 114
CLIMA 294	

BEGELEIDENDE NOTA

van:	de secretaris-generaal van de Europese Commissie, ondertekend door mevrouw Martine DEPREZ, directeur
ingekomen:	7 juni 2023
aan:	mevrouw Thérèse BLANCHET, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie
nr. Comdoc.:	JOIN(2023) 17 final
Betreft:	GEZAMENLIJKE MEDEDELING AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD Een nieuwe agenda voor de betrekkingen van de EU met Latijns-Amerika en het Caribisch Gebied

Hierbij gaat voor de delegaties document JOIN(2023) 17 final.

Bijlage: JOIN(2023) 17 final

EUROPESE
COMMISSIE

HOGE VERTEGENWOORDIGER
VAN DE UNIE VOOR
BUITENLANDSE ZAKEN
EN VEILIGHEIDSBELEID

Brussel, 7.6.2023
JOIN(2023) 17 final

**GEZAMENLIJKE MEDEDELING AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

**Een nieuwe agenda voor de betrekkingen van de EU met Latijns-Amerika en het
Caribisch Gebied**

Een nieuwe agenda voor de betrekkingen van de EU met Latijns-Amerika en het Caribisch Gebied

Inleiding

De Europese Unie (EU) enerzijds en Latijns-Amerika en het Caribisch Gebied (LAC) anderzijds zijn **natuurlijke partners**. Verenigd door unieke historische en culturele, en diepe economische en sociale banden en een gezamenlijke inzet voor vrede en multilateralisme, hebben de EU en LAC een sterke relatie tot stand gebracht die wordt ondersteund door een groot netwerk van overeenkomsten. Dit duurzame partnerschap wordt gekenmerkt door samenwerking en dialoog en is gebaseerd op gedeelde waarden en wederzijdse belangen.

In een **snel veranderende mondiale context** is vernieuwing van de relatie tussen de EU en LAC gerechtvaardigd. Toenemende geopolitieke uitdagingen, een verwoestende pandemie, de wereldwijde klimaat- en milieucrisis, technologische veranderingen en toenemende ongelijkheid onderstrepen allemaal het belang van intensivering van de dialoog en verbetering van de samenwerking tussen hechte, vertrouwde partners.

Als uitgelezen partners moeten de EU en LAC **samenwerken om hun collectieve kracht te benutten, gemeenschappelijke belangen te verdedigen en gezamenlijk mondiale uitdagingen aan te pakken**. In deze gezamenlijke mededeling wordt het voorstel van de EU uiteengezet om samen een **ambitieuze en toekomstgerichte agenda te ontwikkelen voor een nieuw tijdperk van samenwerking** tussen gelijkwaardige en gelijkgestemde partners.

In dit verband wordt gepleit voor een hernieuwd **strategisch partnerschap** en wordt een reeks prioriteiten en concrete acties op belangrijke gebieden voorgesteld.

Ten eerste zijn de EU en LAC **belangrijke bondgenoten: beide willen het op regels gebaseerde internationale systeem versterken en nauwer samenwerken op het gebied van vrede, veiligheid, democratie, de rechtsstaat en mensenrechten**. De EU en LAC vertegenwoordigen samen een derde van alle leden van de Verenigde Naties (VN) en spelen een belangrijke rol bij de handhaving van het internationaal recht en de verdediging van de beginselen van het Handvest van de VN, onder meer door de Russische agressie tegen Oekraïne te trotseren. De EU en LAC delen ook de doelstelling om het multilaterale systeem effectiever en representatiever te maken.

Ten tweede zijn de EU en LAC hechte **handels- en investeringspartners met een gemeenschappelijk belang bij het bevorderen van duurzame groei en het vergroten van de economische veerkracht**, terwijl buitensporige afhankelijkheden worden verminderd en handelsbetrekkingen worden gediversifieerd. De twee regio's zijn met elkaar verbonden door een van de dichtste netwerken van handelsovereenkomsten, die moeten worden voltooid, terwijl het verdere potentieel ervan ten volle wordt benut. De EU is de belangrijkste investeerder in de LAC-regio, de op twee na grootste handelspartner¹ en de grootste donor aan ontwikkelingssamenwerking.

¹ Eurostat. De totale buitenlandse directe investeringen van de EU in LAC bedroegen eind 2021 693 miljard EUR.

Ten derde streven beide regio's ernaar om **inclusieve en duurzame samenlevingen op te bouwen**, op basis van een gezamenlijke inzet voor de Agenda 2030 en de bijbehorende duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's)². De LAC-regio is van vitaal belang voor het ecologische evenwicht van de planeet en bovendien een belangrijke voedselproducent en een aanjager op het gebied van hernieuwbare energie. De EU en LAC moeten samen **een eerlijke groene en digitale transitie leiden**, onder meer door de **Global Gateway-investeringsstrategie** uit te rollen.

1. Een hernieuwd politiek partnerschap

Een sterk partnerschap tussen de EU en LAC vereist een **vernieuwde politieke inzet** op alle niveaus: tussen de twee regio's, met afzonderlijke LAC-landen, met subregio's en binnen multilaterale fora. **Een open en regelmatige politieke dialoog op hoog niveau** is van cruciaal belang om aandacht en een impuls te geven aan de betrekkingen, elkaars belangen te begrijpen, overeenstemming te bereiken over prioriteiten en gezamenlijke acties en om uitdagingen en verschillen in onze betrekkingen aan te pakken zodra deze zich voordoen.

De betrekkingen tussen de EU en LAC zijn gebaseerd op een **meerlagige en flexibele aanpak**, waarbij rekening wordt gehouden met de diversiteit en de veranderende dynamiek van de regio. De EU zal de regionale integratie blijven ondersteunen en tegelijkertijd haar betrokkenheid bij gemeenschappelijke doelstellingen met geïnteresseerde landen vergroten. Op biregionaal niveau biedt de top tussen de EU en de Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caribische Staten (Celac) in juli 2023 — de eerste top sinds 2015 — een unieke gelegenheid om het partnerschap nieuw leven in te blazen.

Om deze positieve agenda te realiseren moeten beide partijen zich inzetten voor regelmatige vergaderingen op het niveau van de staatshoofden en regeringsleiders, vergaderingen van de ministers van Buitenlandse Zaken om de twee jaar en andere vergaderingen van ministers en hoge ambtenaren, naar gelang dit wenselijk is. Er moet een permanent coördinatiemechanisme tussen de EU en de Celac worden opgezet, passend bij de ontwikkeling van de Celac om haar eigen structuren op te zetten, om de continuïteit en opvolging te waarborgen. Het doel ervan zou zijn om tot een gemeenschappelijk standpunt te komen over alle onderwerpen op de agenda, te reageren op opkomende ontwikkelingen en zo nodig specifieke sectorale dialogen en gezamenlijke initiatieven te bevorderen.

Een regelmatige biregionale dialoog met de Celac vormt een aanvulling op de **intensievere samenwerking met afzonderlijke LAC-landen en met (sub)regionale groepen** zoals Mercosur, het Midden-Amerikaans Integratiesysteem (SICA), de Andesgemeenschap, de Pacifische Alliantie of de Alliance for Development in Democracy (Alliantie voor ontwikkeling in democratie).

Als afzonderlijke subregio met zijn eigen specifieke kenmerken verdient **het Caribisch gebied meer politieke aandacht en een gestructureerde dialoog**. In dat opzicht moet de samenwerking tussen de EU en de Organisatie van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (OACPS) worden versterkt. De EU moet ook blijven samenwerken met

² Naast de Overeenkomst van Parijs, het mondiale biodiversiteitskader van Kunming-Montreal en het Verdrag inzake het recht van de zee, inzake de instandhouding en het duurzaam gebruik van de mariene biologische diversiteit van gebieden voorbij de grenzen van de nationale rechtsmacht.

internationale organisaties, zoals de VN, met inbegrip van haar Economische Commissie voor Latijns-Amerika en het Caribisch gebied, de Organisatie van Amerikaanse Staten en het Ibero-Amerikaans secretariaat-generaal.

Ook kan effectiever gebruik worden gemaakt van de bilaterale of regionale kaders van de EU, die bijna alle LAC-landen omvatten. De EU zal samen met haar partners de bestaande politieke, handels- en samenwerkingsovereenkomsten, naargelang van het geval, blijven verbeteren. De sluiting van de overeenkomst tussen de EU en Mercosur zou een belangrijke stap betekenen in de versterking van de betrekkingen tussen de EU en LAC. Bilateraal overleg met afzonderlijke landen over specifieke belangen en behoeften blijft centraal staan in de relatie tussen de EU en LAC. Dat de EU in LAC vertegenwoordigd is in de vorm van vier ultraperifere regio's³ en de landen en gebieden overzee⁴ is een troef voor dit partnerschap.

Op **multilateraal niveau** zou de reeds lang bestaande samenwerking tussen de EU en de VN-Groep van Latijns-Amerikaanse en Caribische landen (Grulac) kunnen worden versterkt, onder meer door een meer regelmatige, thematische dialoog en tijdig en voortdurend overleg tussen de diplomatieke netwerken van de EU en LAC in de hoofdsteden en multilaterale hubs.

Gebieden voor samenwerking zijn onder meer de uitvoering van de Agenda 2030 en van wereldwijde toezeggingen op het gebied van klimaatverandering en het milieu, wereldwijde gezondheid en het Global Digital Compact (wereldwijde overeenkomst over de digitale toekomst), en de ondersteuning van “Onze gemeenschappelijke agenda” van de secretaris-generaal van de VN. Beide regio's hebben er ook belang bij dat de multilaterale structuur representatiever en geschikter is om de uitdagingen van de 21e eeuw aan te gaan.

De EU en LAC moeten hun samenwerking bij het Internationaal Monetair Fonds (IMF), de G20, multilaterale ontwikkelingsbanken (MDB's) zoals de Wereldbankgroep en de Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank, en bij regionale ontwikkelingsbanken, versterken.

De EU en LAC hebben er alle belang bij om samen te werken en ervoor te zorgen dat het mondiale financiële stelsel beter kan inspelen op de behoeften van de landen die het meest kwetsbaar zijn voor klimaatverandering, met name door de hervorming van de MDB's. Daartoe is het ook zaak de top voor een nieuw mondiaal financieringspact tot een succes te maken en follow-up te geven aan de resultaten ervan, rekening houdend met voorstellen zoals het Bridgetown Initiative.

De EU en LAC moeten blijven samenwerken op het gebied van goed fiscaal bestuur. De twee regio's hebben beide belang bij de toepassing van de internationale normen inzake transparantie en informatie-uitwisseling, eerlijke belastingheffing en de minimumnormen tegen grondslaguitholling en winstverschuiving. De EU zal de toetreding van LAC-kandidaat-lidstaten tot de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)⁵ blijven steunen of hen blijven stimuleren zich aan te sluiten bij relevante internationale/multilaterale fora.

³ Frans Guyana, Guadeloupe, Martinique, Sint-Maarten.

⁴ Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius, Sint-Maarten, Saint-Barthélemy.

⁵ Argentinië, Brazilië en Peru.

Voorgestelde kernacties:

- versterken van de dialoog tussen de EU en de Celac: regelmatig topontmoetingen organiseren, afgewisseld met vergaderingen van ministers van Buitenlandse Zaken, en een permanent coördinatiemechanisme tussen de EU en de Celac opzetten;
- versterken van de politieke betrokkenheid van de EU en het Caribisch gebied, onder meer met de Caribische Gemeenschap (Caricom). Een vergadering van EU- en Caribische leiders, die in de marge van de top EU-Celac van 17-18 juli 2023 zal worden georganiseerd, zal een belangrijk signaal zijn, aangevuld met de organisatie van regelmatige vergaderingen op het niveau van de ministers van Buitenlandse Zaken;
- ondertekenen van de overeenkomst tussen de EU en de Organisatie van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (OACPS) en werken aan de ratificatie van de associatieovereenkomst tussen de EU en Midden-Amerika;
- hervatten van bilaterale topontmoetingen met strategische partners Brazilië en Mexico;
- waar nodig het bestaande netwerk van politieke en samenwerkingsovereenkomsten moderniseren en mechanismen voor bilaterale politieke dialoog opzetten met LAC-landen die daar momenteel niet over beschikken;
- versterken van de samenwerking tussen LAC en de ultraperifere regio's van de EU, evenals de landen en gebieden overzee in de LAC-regio in gebieden van gemeenschappelijk belang;
- nauw samenwerken met LAC-landen in de aanloop naar de top over de SDG's en de "Summit of the Future" in 2024, om de Agenda 2030 weer op de rails te krijgen en een transformatief en toekomstgericht "Pact voor de toekomst" te bereiken;
- regelmatig overleg tot stand brengen tussen de EU en Grulac, en de coördinatie versterken, onder meer door middel van gezamenlijke voorstellen binnen belangrijke multilaterale instellingen en organen, waarbij mogelijkheden voor ambitieuze uitwisselingen en partnerschappen over specifieke onderwerpen worden onderzocht;
- de samenwerking versterken voor een nieuw mondiaal financieel pact;
- mogelijkheden in kaart brengen voor de ondersteuning van goed gekwalificeerde kandidaten voor multilaterale leiderschapsposities uit elkaars regio.

2. Versterking van een gemeenschappelijke handelsagenda EU-LAC

De handels- en investeringsbetrekkingen tussen de EU en LAC zijn gebaseerd op een **netwerk van bilaterale en regionale handelsovereenkomsten** waardoor de wederzijdse handel sinds 2018 met 40 % is toegenomen⁶. Deze overeenkomsten zijn een belangrijke drijvende kracht voor de groei, omdat zij preferentiële toegang bieden en een stabiel kader voor duurzame handel.

Handelsovereenkomsten vergemakkelijken de uitvoer van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's), bevorderen de transparantie bij overheidsopdrachten, versterken de bescherming van intellectuele eigendom en ondersteunen investeringen en innovatie. Door

⁶ ESTAT Comext: totale handel in 2018: 209,44 miljard EUR; in 2022: 293,09 miljard EUR. Groei 39,9 %.

middel van handelsovereenkomsten en gerelateerde investeringen diversifiëren beide regio's de handel en bouwen ze duurzame toeleveringsketens op, waaronder die voor schone energie en kritieke grondstoffen. Deze overeenkomsten werken als katalysator voor duurzame en inclusieve ontwikkeling, door het maatschappelijk middenveld aan beide kanten een stem te geven en een platform te bieden dat ten doel heeft de eerbiediging van mensen- en arbeidsrechten, de bescherming van het milieu en regionale integratie te bevorderen.

Het sluiten van de overeenkomst tussen de **EU en Mercosur** is een prioriteit voor de EU, omdat dit de twee regio's samenbrengt in een partnerschap dat gunstig is voor beide partijen en kansen voor verdere groei creëert, werkgelegenheid ondersteunt en duurzame ontwikkeling bevordert.

De EU en **Chili** hebben onderhandeld over de modernisering van hun huidige overeenkomst die de toegang tot elkaars markten verbetert, ambitieuze toezeggingen bevat op het gebied van handel en duurzame ontwikkeling (waaronder op het gebied van genderkwesties en duurzame voedselsystemen) en de overgang naar hernieuwbare energie en duurzaam gebruik van grondstoffen vergemakkelijkt.

De EU en **Mexico** werken aan de modernisering van hun bestaande overeenkomst om hun politieke en economische betrekkingen te verdiepen en te verbreden. Naast het wegnemen van de meeste resterende handelsbelemmeringen zal de modernisering onder andere de toezeggingen van de EU en Mexico voor hoge handels- en duurzame ontwikkelingsnormen versterken en de investeringsvoorwaarden verbeteren.

Zodra de overeenkomsten met **Midden-Amerika en Colombia, Peru en Ecuador** door alle EU-lidstaten zijn geratificeerd, moet de versterking van hun duurzaamheidsvoorschriften in overweging worden genomen. De twee overeenkomsten hebben bijgedragen tot de stabiliteit, diversificatie en voorspelbaarheid van het handels- en investeringsklimaat tussen beide regio's⁷. Ook hebben zij goed functionerende dialoogstructuren opgezet om de onderwerpen arbeid en milieu te bespreken en hieraan te werken. De ratificatie van de nieuwe overeenkomst tussen de EU en de OACPS is als politiek kader ook van belang voor de economische partnerschapsovereenkomst tussen de EU en Cariforum (Caribisch Forum).

Er zijn ook voortdurende inspanningen nodig om de handelsovereenkomsten ten volle te benutten voor beide regio's. Dit vereist de betrokkenheid van alle relevante actoren, met inbegrip van ondernemingen van elke omvang en van het maatschappelijk middenveld. De dialoog over het beleid inzake de groene transitie in het kader van deze overeenkomsten moet de bijdrage van de handel aan de duurzaamheidsdoelstellingen versterken. De lopende gezamenlijke vijfjaarlijkse evaluatie met het Cariforum zal operationele conclusies en aanbevelingen voor een betere uitvoering van de overeenkomst opleveren en bijdragen tot een volledige operationalisering van alle belangrijkste bepalingen alsook tot de benutting van het volledige economische potentieel van de overeenkomst.

De EU zal blijven samenwerken met de LAC-partners om **de voorwaarden voor duurzame investeringen te helpen creëren**, onder meer met behulp van Global Gateway en door open, stabiele en voorspelbare rechtskaders te ondersteunen, discriminerende belemmeringen weg te nemen en investeringen te bevorderen.

⁷ Zie de website van DG Handel, evaluatie achteraf van de handelsovereenkomsten:
https://policy.trade.ec.europa.eu/analysis-and-assessment/ex-post-evaluations_nl

Handelsovereenkomsten dragen bij tot een commercieel, transparant en stabiel rechtskader voor handel en investeringen in grondstoffen tussen de EU en de LAC-landen. Voortbouwend op de partnerschappen die met de afzonderlijke LAC-landen worden ontwikkeld, zal de EU met geïnteresseerde LAC-partners samenwerken aan de oprichting van een wereldwijde club voor kritieke grondstoffen (“Critical Raw Materials Club”) om duurzame toeleveringsketens te versterken en de bevoorrading te diversifiëren. In dat kader kunnen verbruikende en grondstoffenrijke landen samen de gedeelde uitdagingen pakken⁸.

De EU en LAC hebben beide belang bij een **sterke, op regels gebaseerde handelsorde en in een hervormde Wereldhandelsorganisatie (WTO)** met een geschillenbeslechtsingsmechanisme dat van toepassing is op alle leden, ongeacht hun grootte. Beide regio’s spelen een belangrijke rol bij de onderhandelingen over multilaterale initiatieven, zoals e-commerce. De EU zal de toepassing in LAC van de WTO-overeenkomst ter facilitering van investeringen bevorderen en ondersteunen, die, wanneer deze eenmaal is gesloten, de investeringen in LAC verder zal doen toenemen.

De aandacht voor de tussen de EU en LAC overeengekomen **duurzaamheidsagenda** zou ook gezamenlijk aandacht moeten besteden aan de effecten van EU-wetgeving, in het bijzonder met betrekking tot de Europese Green Deal (ontbossingsbeleid, het mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens, en andere instrumenten die de groene transitie bevorderen) en EU-wetgeving gericht op het waarborgen van de gezondheid van mensen, dieren en planten. De discussie moet ook gaan over steun ter bevordering van de handel in producten die onder deze wetgeving vallen.

Voorgestelde kernacties:

- afronden van de procedures voor de ondertekening van de geavanceerde kaderovereenkomst tussen de EU en Chili en de tussentijdse vrijhandelsovereenkomst en doorgaan met de ratificatie ervan;
- wezenlijke vooruitgang boeken bij de ondertekening en ratificatie van de overeenkomsten van de EU met Mexico en van de EU met Mercosur;
- voltooiën van de ratificatie door de EU-lidstaten van de overeenkomsten met Midden-Amerika en Colombia, Peru en Ecuador en gezamenlijk nadenken over de gerichte herziening ervan;
- zorgen voor effectieve uitvoering van alle handelsovereenkomsten tussen de EU en Latijns-Amerikaanse en Caribische partners, onder meer door middel van technische bijstand en betrokkenheid van het bedrijfsleven;
- voltooiën van het evaluatieproces van de economische partnerschapsovereenkomst tussen de EU en Cariforum om operationele instrumenten, conclusies en aanbevelingen voor een betere werking ervan vast te stellen;
- de dialoog over de respectieve beleidslijnen van de EU en LAC inzake de groene transitie intensiveren en gezamenlijk de effecten van EU-wetgeving aanpakken, onder meer door steun te verlenen om de handel te vergemakkelijken;

⁸ COM(2023) 165 final van 16.3.2023: “Een betrouwbare en duurzame aanvoer van kritieke grondstoffen ter ondersteuning van de dubbele transitie”.

- versterken van de samenwerking tussen de EU en LAC binnen de WTO, met name wat betreft de hervorming van de organisatie en de onderhandelingen over multilaterale overeenkomsten;
- samen met geïnteresseerde LAC-landen werken aan de toekomstige club voor kritieke grondstoffen.

3. Global Gateway en ondersteunende partnerschappen voor een eerlijke groene en digitale transitie

De samenwerking tussen de EU en LAC vereist **innovatieve benaderingen op basis van gelijkwaardige partnerschappen op alle niveaus**. De LAC-regio bestaat voornamelijk uit middeninkomenslanden en is rijk aan natuurlijke hulpbronnen; er blijven echter grote ongelijkheden en structurele uitdagingen bestaan⁹, die nog worden verergerd door elkaar overlappende crises. De EU kan, als toonaangevende donor en investeerder in de regio, putten uit een breed scala aan beleidsmaatregelen, instrumenten¹⁰ en de “Team Europa-aanpak”, waarbij de lidstaten en de financiële instellingen van de EU worden betrokken om zowel uitdagingen als kansen aan te pakken, en kan samen met LAC toewerken naar een eerlijke en inclusieve groene en digitale transitie en duurzame ontwikkeling, in lijn met de SDG’s.

Via Global Gateway¹¹ kan de EU **hoogwaardige investeringen** op gang brengen **om te helpen voorzien in de infrastructuurbehoeften van LAC**, de ontwikkeling van menselijk kapitaal te ondersteunen (door met name de positie van vrouwen, jongeren en de meest kwetsbare groepen te verbeteren) en het stimulerende ondernemings- en regelgevingsklimaat te versterken, met als doel lokale toegevoegde waarde, groei en hoogwaardige werkgelegenheid te creëren. Global Gateway is een **positief en op waarden gebaseerd investeringsaanbod** dat voldoet aan hoge internationale normen. Het stelt de mogelijkheid voor van een gemeenschappelijk economisch, sociaal en reglementair pad dat gebaseerd is op een mensgerichte aanpak en de beginselen van duurzaamheid, openheid, inclusie, verantwoording en eerbiediging van de grondrechten.

Global Gateway zal met concrete projecten investeringen in de particuliere sector stimuleren en aantrekken. LAC beschikt over een sterke basis voor samenwerking via Global Gateway: de EU is reeds goed voor aanzienlijke investeringen en de beleidsagenda’s van beide regio’s zijn op gedeelde waarden gebaseerd. De Global Gateway-investeringsagenda zal dan ook **eerlijke groene en digitale investeringsmogelijkheden** in LAC identificeren, welke zullen profiteren van het open en niet-discriminerende klimaat dat wordt gecreëerd door handels- en investeringsovereenkomsten.

⁹ In 2022 leefde 32,1 % van de bevolking in LAC (201 miljoen mensen) in armoede en 13,1 % (82 miljoen) in extreme armoede (een toename van 12 miljoen in extreme armoede levende mensen in vergelijking met de situatie vóór de pandemie in 2019).

¹⁰ Het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking — Global Europe (NDICI–Global Europe) biedt een kader voor samenwerking met alle LAC-landen op regionaal en subregionaal niveau om de groene transitie te ondersteunen via vlaggenschipsamenwerkingsprogramma’s zoals EUROCLIMA+, het programma Amazon Basin of de EU-faciliteit voor het opbouwen van weerbaarheid in het Caribisch gebied.

¹¹ JOIN(2021) 30 final van 1.12.2021: “De Global Gateway”.

a. Samenwerken voor een eerlijke groene transitie

De klimaatcrisis vormt een existentiële uitdaging voor de mensheid. De EU en LAC kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan wereldwijde samenwerkingsinspanningen om deze uitdaging het hoofd te bieden.

De LAC-regio heeft een uniek potentieel op het gebied van biodiversiteit, natuurlijke hulpbronnen, duurzame hernieuwbare energiebronnen, landbouwproductie en kritieke strategische grondstoffen. Deze regio beschikt over 50 % van de biodiversiteit van de planeet, die van vitaal belang is voor het ecologische evenwicht, met name in het Amazonegebied¹². De regio speelt een sleutelrol bij de verwezenlijking van mondiale klimaat- en milieudoelstellingen, waaronder de uitvoering van de Overeenkomst van Parijs, het mondiale biodiversiteitskader van Kunming-Montreal, het Verdrag inzake het recht van de zee, inzake de instandhouding en het duurzaam gebruik van de mariene biologische diversiteit van gebieden voorbij de grenzen van de nationale rechtsmacht (BBNJ) en de resolutie voor een mondiale overeenkomst inzake kunststofverontreiniging.

Er is een aanzienlijk potentieel voor samenwerking op weg naar **klimaatneutrale, schone en voor de natuur bevorderlijke economieën**. Beide regio's zetten zich in voor de bescherming van de biodiversiteit, het stoppen van ontbossing, het bevorderen van meer circulaire economieën, het verbeteren van afval- en waterbeheer, het verhogen van de productiviteit van hulpbronnen, het aanpakken van verontreiniging¹³ en het investeren in klimaatbestendigheid.

Om deze doelstellingen te verwezenlijken, moeten de EU en LAC hun partnerschap op het gebied van de **groene transitie** versterken, onder meer door investeringen via Global Gateway, intensievere dialoog en samenwerking op het gebied van beleid en regelgevingskaders, en door de uitvoering van handelsovereenkomsten en het bevorderen van betrekkingen met regionale organisaties¹⁴. De EU zal met de LAC-partners de impact bespreken van de wetgeving en instrumenten waarmee uitvoering wordt gegeven aan de Europese Green Deal.

In de **energiesector** bestaat de totale brandstofmix voor elektriciteitsopwekking van LAC uit het grootste aandeel hernieuwbare energiebronnen ter wereld, namelijk 61 % in 2021¹⁵. Er kunnen verschillende manieren van gezamenlijk werk worden nagestreefd om de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen, namelijk door de inzet van hernieuwbare energiebronnen¹⁶ op te voeren en de energie-efficiëntie te verbeteren (waaronder energiebesparing). Bovendien dragen investeringen in het kader van Global Gateway bij aan het waarborgen van een veilige levering van betaalbare en schone energie. Er zijn mogelijkheden voor gezamenlijke investeringen in e-mobiliteit, het vergroten van

¹² UNEP (2016), Biodiversity in Latin America and the Caribbean.

¹³ Zo reactiveert Brazilië het Amazonefonds ter ondersteuning van duurzame ontwikkeling, bosbescherming en mensenrechten.

¹⁴ Zoals de Amazon Cooperation Treaty Organisation (organisatie voor de samenwerking in het kader van het Amazoneverdrag).

¹⁵ OESO/Eclac/Europese Commissie/CAF (2022), Latin American Economic Outlook 2022. Towards a green and just transition.

¹⁶ Met inbegrip van water, wind en zonne-energie, die ook mogelijkheden bieden voor het produceren van hernieuwbare waterstof als energiedrager.

veilige en duurzame luchtverbindingen en het upgraden van openbaarvervoersystemen en -infrastructuur, waardoor ze schoner, energiezuiniger en innovatiever worden.

Bovendien zijn de EU en de LAC-regio bezig met de verdere versterking van hun samenwerking op het gebied van energie en energiezaken, zowel op bilaterale basis als binnen multilaterale fora¹⁷, onder meer door middel van memoranda van overeenstemming over groene transitie inclusief waterstof¹⁸.

Aangezien verscheidene LAC-landen zeer kwetsbaar zijn als het gaat om de klimaatverandering, zal de EU effectieve nationale aanpassingsstrategieën voor klimaatverandering blijven ondersteunen en op biregionaal niveau gemeenschappen steunen tegen schade veroorzaakt door natuurrampen, voortbouwend op bestaande initiatieven¹⁹. De EU blijft zich inzetten voor de ondersteuning van **rampenparaatheidsprogramma's**, de intensivering van de algehele samenwerking op het gebied van rampenrisicobeheer en de uitwisseling van beste praktijken.

Een nauwere samenwerking met LAC voor de doeltreffende uitvoering van het **VN-Verdrag inzake het recht van de zee** en de uitvoeringsakkoorden daarvan zou voorwaarden scheppen voor duurzaam oceaانبbeheer, waaronder de aanwijzing van een representatief systeem van mariene beschermde gebieden in Antarctica, de uitvoering van de BBNJ en navigatieveiligheid. Nauwere samenwerking is ook nodig in de strijd tegen illegale, ongemelde en ongereguleerde visserij, evenals in regionale en multilaterale organisaties die verband houden met oceanen, onder meer op het gebied van visserij, en voor de ontwikkeling van wetenschappelijke kennis en advies.

De LAC-regio ontwikkelt een kader voor de **taxonomie voor duurzame financiering**, dat essentieel is om de inspanningen op het gebied van regionale en wereldwijde interoperabiliteit te ondersteunen en internationale investeerders aan te trekken, evenals geloofwaardige kaders voor groene obligaties te ontwikkelen.

Ondersteuning van beleid inzake **het koolstofarm maken** van de economie wereldwijd, met name onder grote uitstoters, is een prioriteit om tegen 2050 wereldwijde klimaatneutraliteit te bereiken. De EU steunt het koolstofbeprijzingsbeleid al geruime tijd. Op basis van het emissieprofiel van LAC is een duidelijk belang zichtbaar om gezamenlijk op mitigatiemaatregelen in de landbouw, transport, bosbouw en energie te focussen.

Naarmate de transitie naar een groene economie sneller gaat, zal de vraag naar **kritieke grondstoffen** naar verwachting exponentieel stijgen. Langetermijntoegang tot een veilige en duurzame voorziening wordt een gemeenschappelijke uitdaging voor de wereldgemeenschap. LAC is rijk aan kritieke grondstoffen en zal een cruciale rol spelen bij het veiligstellen van een tijdige transitie die de productie- en uitvoercapaciteit verbetert en waarde toevoegt aan

¹⁷ Zoals de Latijns-Amerikaanse Organisatie voor Energie (Olade).

¹⁸ Bevordering van de ontwikkeling van op regels gebaseerde, transparante en niet-verstoorde mondiale waterstofmarkten op basis van betrouwbare internationale normen en certificeringsregelingen, onder meer via de Europese waterstofbank.

¹⁹ Zoals het programma voor rampenrisicovermindering in het Caribisch gebied en de dialoog EU/LAC over de beheersing van natuurbranden.

natuurlijke hulpbronnen door middel van innovatie en technologie²⁰ alsmede hoge normen op het gebied van milieu, sociaal beleid en governance.

Beide regio's zouden baat hebben bij nauwere samenwerking, dialoog, diversificatie en investeringen om aan de groeiende vraag te voldoen, een betrouwbare toegang tot hulpbronnen te waarborgen, de weerbaarheid van waardeketens te ontwikkelen en te verbeteren en hoge milieu- en sociale normen te waarborgen. In overeenstemming met de mededeling inzake kritieke grondstoffen van 2023²¹ zal de EU streven naar wederzijds voordelige strategische partnerschappen om de economische ontwikkeling van LAC-landen op duurzame wijze te bevorderen en waardeketenvorming te ondersteunen.

De EU en LAC moeten op bilateraal en multilateraal niveau samenwerken met het oog op de volledige en snelle uitvoering van de Overeenkomst van Parijs, het mondiale biodiversiteitskader van Kunming-Montreal en het BBNJ-verdrag.

Voorgestelde kernacties, waaronder die in het kader van Global Gateway:

- gezamenlijk, als onderdeel van de Global Gateway-investeringsagenda, de uitvoering van groene investeringsprojecten²² stimuleren en de samenwerking in het kader van de regionale Team Europa-initiatieven²³ versterken;
- de strijd tegen bos- en biodiversiteitsverlies en bosdegradatie opvoeren, met name in het Amazonegebied en de vijf grote bossen van Midden-Amerika, door middel van speciale Team Europa-initiatieven;
- memoranda van overeenstemming sluiten over energie en wederzijds gunstige partnerschappen verkennen zoals beoogd in het kader van de nieuwe EU-strategie voor kritieke grondstoffen;
- de dialoog verbeteren door middel van regelmatige biregionale ministeriële bijeenkomsten en dialogen over milieu en klimaatverandering; de totstandbrenging van een dialoog over energietransitie onderzoeken en de bilaterale dialogen over klimaat, milieu en energie intensiveren;
- de samenwerking versterken met het oog op ambitieuze resultaten op toekomstige conferenties van de partijen, met name die bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering en het Verdrag inzake biologische diversiteit;
- de ontwikkeling bevorderen van interoperabele kaders voor duurzame financiering, met inbegrip van taxonomieën, en de ontwikkeling van markten voor groene obligaties om investeerders aan te trekken en de overgang naar een koolstofarme economie te ondersteunen;
- de samenwerking bevorderen op het gebied van de circulaire economie²⁴ in de relevante fora, waaronder de G20 en het VN-Milieuagentschap;

²⁰ Zo bezitten alleen Argentinië, Bolivia en Chili al 60 % van de geïdentificeerde lithiumvoorraad.

²¹ COM(2023) 165 final van 16.3.2023: "Een betrouwbare en duurzame aanvoer van kritieke grondstoffen ter ondersteuning van de dubbele transitie".

²² Zoals die inzake de productie van hernieuwbare waterstof in Chili, Argentinië en Uruguay en duurzame stedelijke mobiliteit in de Dominicaanse Republiek.

²³ Zoals het Team Europa-initiatief voor groene transitie.

- bevorderen van uitwisselingen en acties ten gunste van de transitie naar groene energie, inclusief hernieuwbare waterstof;
- memoranda van overeenstemming sluiten over samenwerking op het gebied van rampenparaatheid en rampenrisicobeheer tussen de EU en de bevoegde instanties in LAC²⁵;
- versterken van de acties met betrekking tot digitale transitie en samenwerking op het gebied van systemen voor vroegtijdige waarschuwing en monitoringsystemen voor de aantasting van bossen/ontbossing en bosbranden²⁶.

b. De krachten bundelen voor een inclusieve en mensgerichte digitale transformatie

De EU en LAC hebben een gemeenschappelijk belang bij het nastreven van digitaal beleid dat **mensen en bedrijven zicht biedt** op een mensgerichte, duurzame en meer welvarende digitale toekomst. In overeenstemming met de doelstelling van het digitaal kompas van de EU²⁷ om internationale digitale partnerschappen tot stand te brengen, werd in maart 2023 de **digitale alliantie EU-LAC** gelanceerd als een informeel kader op basis van gedeelde waarden en beginselen²⁸ om biregionale dialoog en samenwerking in de volle breedte van digitale kwesties te ontwikkelen. De alliantie bouwt voort op een reeks vlaggenschipprojecten die in het kader van een Team Europa-aanpak²⁹ worden uitgevoerd en vormt een aanvulling op de digitale beleidsdialoog met de afzonderlijke landen.

Digitale transformatie en connectiviteit zijn grote uitdagingen voor de regio. Via de Global Gateway stimuleert de alliantie investeringen in de uitrol van veilige en weerbare digitale infrastructuur en ondersteunt zij partners bij het dichten van de digitale kloof, bijvoorbeeld door het verlenen van openbare diensten als onderwijs en gezondheidszorg. Voor het bereiken van dit doel is het van belang dat de Europese financiële instellingen, met name de Europese Investeringsbank, zich intensiever gaan richten op digitale connectiviteit.

Een **regelgevende dialoog** is belangrijk om digitale compatibiliteit te bevorderen. Beide regio's zullen regionaal en bilateraal samenwerken op gebieden van gemeenschappelijk belang, waaronder de veilige uitrol van 5G, regulering van digitale markten en diensten, artificiële intelligentie (AI) voor het algemeen belang, high-performance computing, gegevensbeheer en cyberbeveiliging.

²⁴ Zoals de LAC Circular Economy Coalition (coalitie circulaire economie van LAC), de Global Alliance on Circular Economy and Resource Efficiency (wereldwijde alliantie voor circulaire economie en hulpbronnefficiëntie).

²⁵ Met inbegrip van het Coördinatiecentrum voor rampenpreventie in Midden-Amerika (Cepredenac), het Caribische agentschap voor rampenbeheersing (CDEMA), het Andescomité voor rampenpreventie en -zorg (Caprade) en de vergadering van ministers en hoge autoriteiten voor geïntegreerd beheer van rampenrisico's (RMAGIR).

²⁶ Zoals in het Team Europa-initiatief inzake het Amazonebekken.

²⁷ COM(2021) 118 final van 9.3.2021: "Digitaal kompas 2030: de Europese aanpak voor het digitale decennium".

²⁸ Zoals weerspiegeld in het Ibero-Amerikaans handvest van digitale rechten en beginselen, waarvan de waarden nauw aansluiten bij de Europese verklaring over digitale rechten en beginselen.

²⁹ De oprichting van een biregionale digitale beleidsdialoog, de uitbreiding van het Bella-programma (Bella II), de implementatie van een regionale Copernicus-strategie en de EU-LAC Digital Accelerator om ondernemerschap en innovatie te bevorderen.

Een ander gebied waarop convergentie voordelen kan opleveren voor de twee regio's is de bevordering van vrije en veilige **gegevensstromen**. Dit omvat het actief samenwerken met partners om tot een "adequaathedenbesluit" te komen, zoals al het geval is met enkele LAC-landen. Dergelijke regelingen kunnen de voordelen van handelsovereenkomsten versterken en de samenwerking op andere gebieden, bijvoorbeeld op het gebied van onderzoek of rechtshandhaving, stimuleren. Verschillende partners in de regio hebben moderne gegevensbeschermingswetten aangenomen of voeren deze uit en dit biedt nieuwe mogelijkheden om gegevensstromen te vergemakkelijken. Beide regio's moeten hun dialoog intensiveren in regionale organisaties en netwerken, die een steeds grotere rol spelen bij het formuleren van gemeenschappelijke gegevensbeschermingsnormen.

De EU en LAC moeten hun krachten bundelen om hun visie op een digitale transformatie in **multilaterale fora**³⁰ uit te dragen, met name op basis van de Europese verklaring over digitale rechten en beginselen voor het digitale decennium³¹, de digitale agenda 2024 voor eLAC³² en de Verklaring over de toekomst van het internet³³. Deze digitale transformatie moet ook worden benut om de digitale leermogelijkheden voor jongeren en kinderen te vergroten.

Ook op het gebied van de **ruimtevaart** zijn er mogelijkheden voor samenwerking. Satellietgegevens, -diensten en -toepassingen kunnen een positieve bijdrage leveren aan de verwezenlijking van de doelstellingen met betrekking tot de groene en de digitale transitie en duurzame economische groei. In 2021 stemde de Celac in met de oprichting van het Ruimteagentschap voor Latijns-Amerika en het Caribisch gebied (ALCE), dat kan profiteren van de expertise van Europa op het gebied van ruimtevaartgovernance tussen verschillende landen. Er wordt al samengewerkt in het kader van het Copernicus-programma voor aardobservatie van de EU, en er is potentieel voor meer samenwerking in het kader van Copernicus en het Galileo-programma voor satellietnavigatie van de EU. Beide regio's moeten de lopende samenwerking versterken bij de ontwikkeling van informatiesystemen ter ondersteuning van empirisch onderbouwde beleidsmaatregelen en aanpassingsmaatregelen, onder meer op het gebied van rampenbeheer.

Voorgestelde kernacties, waaronder die in het kader van Global Gateway:

- gezamenlijk, als onderdeel van de Global Gateway-investeringsagenda, investeringsprojecten ontwikkelen voor een inclusieve digitale transitie³⁴;
- gezamenlijke acties³⁵ ontwikkelen in het kader van de digitale alliantie EU-LAC, de regionale en bilaterale dialogen over digitaal beleid versterken en convergentie van de regelgeving te bevorderen;

³⁰ Onder meer in het kader van het gemeenschappelijk initiatief inzake e-commerce van de WTO.

³¹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023C0123\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023C0123(01))

³² <https://www.cepal.org/en/projects/digital-agenda-latin-america-and-caribbean-elac2024>

³³ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/declaration-future-internet>

³⁴ Bijvoorbeeld in het kader van het pakket digitale economie, ter ondersteuning van het vredesproces in Colombia, de uitrol van 5G in de Dominicaanse Republiek, connectiviteit in de Braziliaanse Amazone en initiatieven op het gebied van digitale connectiviteit in Jamaica en Costa Rica.

³⁵ Inclusief uitbreiding van het Bella-programma en de gebruiksmodellen ervan, en de uitrol van een regionale strategie in het kader van Copernicus.

- vaart zetten achter het doortrekken van de onderzeese Bella-glasvezelkabel (Bella II) naar Midden-Amerika en het Caribisch gebied³⁶;
- een regionale strategie in het kader van Copernicus met inbegrip van de twee regionale Copernicus-datacentra in Panama en Chili;
- nieuwe adequaatheidsbesluiten met LAC-landen onderzoeken, alsmede andere regelingen om de vrije en veilige uitwisseling van persoonsgegevens te waarborgen;
- contacten en bijstand tussen de EU en het ALCE bevorderen teneinde samen te werken aan ruimtevaartactiviteiten en bij te dragen tot een vreedzaam en duurzaam gebruik van de kosmische ruimte.

c. Het bevorderen van duurzame economische groei voor menselijke ontwikkeling

Mensen aan weerszijden van de Atlantische Oceaan streven naar **inclusieve en welvarende samenlevingen**, waarin niemand aan zijn lot wordt overgelaten. De COVID-19-pandemie en de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne hebben de bestaande structurele uitdagingen en ongelijkheden verergerd, wat heeft geleid tot toenemende armoede, schulden en voedselonzeekerheid³⁷.

Het is in het belang van beide regio's om hun gezamenlijke inspanningen op te voeren met het oog op een **krachtig en duurzaam herstel** dat gelijkheid en sociale integratie bevordert. De EU en LAC moeten de samenwerking intensiveren om aanhoudende macro-economische uitdagingen aan te pakken, de economieën te diversifiëren en te moderniseren en hun weerbaarheid tegen toekomstige schokken te vergroten.

De EU kan bijdragen aan de **diversificatie** van LAC naar sectoren met een hogere toegevoegde waarde, waarbij het potentieel van opkomende groene, blauwe, creatieve en digitale economieën wordt benut. Een intensievere beleidsdialoog, een versterkte handelsagenda EU-LAC en Global Gateway kunnen bijdragen tot de opschaling van duurzame biregionale investeringen en weerbare toeleveringsketens die de mensen ten goede komen. Het verhogen van de productiviteit, het stimuleren van innovatie en het creëren van banen, met name voor kmo's in LAC, en het bevorderen van beleid inzake slimme specialisatie en innovatie, de overgang naar circulaire en duurzame productie- en consumptiesystemen en duurzame en ontbossingsvrije waardeketens zijn belangrijke doelstellingen.

LAC heeft de afgelopen jaren zijn stempel gedrukt op het innovatielandschap, waarbij een groeiend aantal Latijns-Amerikaanse bedrijven de status van eenhoorn heeft verworven³⁸. Instellingen voor hoger onderwijs spelen met name een sleutelrol bij het ondersteunen van innovatie en ondernemerschap in hun omliggende gemeenschappen door bruggen te slaan met lokale ondernemers, kmo's, onderzoeksinstituten en het maatschappelijk middenveld.

³⁶ In de eerste fase van Bella werd een rechtstreekse glasvezelverbinding tot stand gebracht tussen Europa en Brazilië, Argentinië, Chili, Ecuador en Panama. Bella II beoogt de verbinding uitbreiden tot Peru, Costa Rica, Guatemala, El Salvador, Honduras, de Dominicaanse Republiek en Trinidad en Tobago.

³⁷ Volgens de Economische Commissie voor Latijns-Amerika en het Caribisch Gebied (Eclac) (2021, 2022) is LAC de regio met de grootste buitenlandse schuld ten opzichte van het bbp (56,3 %) en de hoogste buitenlandse schuldendienst ten opzichte van de uitvoer en de groei (59 %). In 2020 liep de prevalentie van ondervoeding in de regio voor het eerst sinds 2005 op tot 9,1 %.

³⁸ <https://www.bbva.com/en/latin-americas-roadmap-to-innovation-the-most-enterprising-cities>

In overeenstemming met de totaalaanpak voor onderzoek en innovatie³⁹ is nauwere samenwerking op het gebied van **onderzoek en innovatie**, onder meer door ten volle gebruik te maken van de kansen in het kader van het Horizon Europa-programma⁴⁰, essentieel voor het vinden en leveren van de oplossingen die nodig zijn voor een eerlijke dubbele transitie. Het strategisch stappenplan EU-Celac voor onderzoek en innovatie⁴¹ biedt een kader om de mobiliteit en samenwerking van onderzoekers op gebieden als oceaanonderzoek, circulaire economie, schone energie, onderzoeksinfrastructuren, biodiversiteit en toegang tot vaccins en geneesmiddelen te versterken⁴².

Het bevorderen van **menselijke ontwikkeling** is een gedeelde prioriteit. De gezamenlijke werkzaamheden ter bevordering van de sociale cohesie en de aanpak van ongelijkheden moeten worden versneld, met nadruk op de economische empowerment en integratie van vrouwen, jongeren, inheemse volkeren, lhbtqi+-personen en personen met een handicap. Samenwerking op het gebied van de toegang tot hoogwaardig onderwijs voor alle kinderen en jongeren, beroepsopleiding en de ontwikkeling van vaardigheden die zijn afgestemd op de behoeften op de arbeidsmarkt, zal van cruciaal belang zijn om iedereen kansen te bieden.

Beide regio's moeten prioriteit geven aan normen, **maatschappelijk verantwoord ondernemen** en verantwoord ondernemerschap. De EU en haar lidstaten kunnen hun ervaringen met het versterken van socialebeschermingsstelsels en het bevorderen van een effectieve sociale en tripartiete dialoog delen. De EU zal blijven samenwerken met LAC-partners om handelsovereenkomsten in te zetten als instrumenten voor duurzame en inclusieve economische ontwikkeling.

Gezamenlijke inspanningen om "één gezondheid"-acties te ontwikkelen en de **gezondheidsbeveiliging** te versterken, zijn relevanter geworden, in overeenstemming met de nieuwe mondiale gezondheidsstrategie van de EU⁴³. Het EU-LAC-partnerschap inzake de productie van vaccins, geneesmiddelen en gezondheidstechnologieën en de versterking van de gezondheidsweerbaarheid in Latijns-Amerika⁴⁴ vormt bijvoorbeeld een aanvulling op en ondersteunt regionale inspanningen, met name het Celac-plan voor zelfvoorziening op gezondheidsgebied⁴⁵.

Als grote voedselproducenten delen beide regio's een verantwoordelijkheid voor de **wereldwijde voedselzekerheid**⁴⁶. Om de kwetsbaarheid van productiesystemen tegen klimaat- en andere schokken te beperken en de negatieve effecten op de ecosystemen van de

³⁹ COM(2021) 252 final van 18.5.2021: "De totaalaanpak voor onderzoek en innovatie — De strategie van Europa voor internationale samenwerking in een veranderende wereld".

⁴⁰ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en

⁴¹ https://commission.europa.eu/system/files/2021-07/eu-celac_strategic-roadmap-2021-2023.pdf zal in 2024 worden beoordeeld en bijgewerkt door hoge ambtenaren.

⁴² COM(2021) 252 final van 18.5.2021: "De totaalaanpak voor onderzoek en innovatie – De strategie van Europa voor internationale samenwerking in een veranderende wereld".

⁴³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_22_7153

⁴⁴ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_22_3890

⁴⁵ <https://www.cepal.org/en/publications/47253-plan-self-sufficiency-health-matters-latin-america-and-caribbean-lines-action-and>

⁴⁶ De LAC-regio is goed voor 14 % van de wereldwijde voedselproductie en 45 % van de netto internationale handel in agrovoedingsproducten. De agrovoedingsmiddelensector in LAC is goed voor bijna de helft van de totale werkgelegenheid en 30-40 % van het bbp (FAC, 2021).

planeet te minimaliseren, moeten beide regio's hun samenwerking op het gebied van duurzame voedselsystemen, waaronder antimicrobiële resistentie, pesticidengebruik, bodemgezondheid, uitstoot door de veestapel, agrobosbouw en voedselverspilling, intensiveren.

Voorgestelde kernacties, waaronder die in het kader van Global Gateway:

- gezamenlijk, als onderdeel van de Global Gateway-investeringsagenda, investeringsprojecten ontwikkelen ter ondersteuning van duurzame economische groei voor menselijke ontwikkeling⁴⁷;
- het regionale Team Europa-initiatief voor inclusieve samenlevingen mobiliseren, met inbegrip van een nieuw, verbeterd EUROsociAL-programma dat ook betrekking heeft op onderwijs, evenals nationale Team Europa-initiatieven voor sociale integratie, met bijzondere aandacht voor vrouwen en jongeren;
- Erasmus+ voor academische samenwerking tussen de EU en LAC op het gebied van hoger onderwijs en beroepsopleiding en Socieux+ voor sociale bescherming, arbeidsrechten en werkgelegenheid bevorderen;
- samen verdere acties ontwikkelen in het kader van het EU-LAC-partnerschap op gezondheidsgebied, waaronder steun voor Global Gateway-investeringen in onder meer de vervaardiging van vaccins en geneesmiddelen, en de verbetering van digitale gezondheidszorg, gezondheidstechnologieën en gezondheidssystemen;
- de deelname van LAC aan het programma Horizon Europa versterken en toewerken naar een ministeriële bijeenkomst voor onderzoek en innovatie tussen de EU en LAC;
- de uitwisselingen over macro-economische ontwikkelingen en de passende beleidsstrategieën verbeteren om sterke, duurzame, evenwichtige en inclusieve wereldwijde groei te waarborgen;
- samenwerkingsactiviteiten op het gebied van beleid inzake slimme specialisatie en plaatsgebonden innovatie versterken.

4. De krachten bundelen voor gerechtigheid, burgerveiligheid en de bestrijding van grensoverschrijdende georganiseerde misdaad

De EU en LAC staan voor gemeenschappelijke uitdagingen op het gebied van **veiligheid en justitie**, die vragen om versterking van het biregionale partnerschap en samenwerking op alle niveaus. Veiligheid is een belangrijk punt van zorg voor LAC-burgers. Georganiseerde criminaliteit – met inbegrip van mensenhandel (met name vrouwenhandel en kinderhandel), drugs- en wapenhandel, illegale handel in wilde dieren en planten en houthandel – en corruptie, financiële criminaliteit en milieu- en cybercriminaliteit blijven een geduchte bedreiging voor mensen, samenlevingen en economieën.

De landen van LAC veranderen de manier waarop ze veiligheidsuitdagingen aanpakken en richten zich steeds meer op preventieve benaderingen, zoals politieke en justitiële hervormingen, gemeenschaps- en buurtpolitie, en vermindering van het geweld onder

⁴⁷ Zoals met het oog op de veerkracht van het gezondheidstelsel in Barbados en Mexico en het beheer van water en sanitaire voorzieningen in Ecuador en Guatemala.

jongeren en van gendergerelateerd geweld. Dit strookt met het concept van menselijke veiligheid en de EU-benadering van burgerveiligheid. Er is ruimte voor samenwerking tussen de EU en LAC, waarbij misdaadbestrijding wordt gecombineerd met een preventieve dimensie die gebaseerd is op het aanpakken van de onderliggende oorzaken.

Biregionale politieke initiatieven en programma's vormen reeds een betrouwbare basis voor de bevordering van de samenwerking op het gebied van grensoverschrijdende georganiseerde misdaad, waarbij bruggen worden geslagen tussen gerechtelijke en veiligheidsdiensten op basis van de rechtsstaat en een hoog niveau van bescherming van de grondrechten, waaronder gegevensbescherming. De versterking van programma's en Team Europa-initiatieven zal een aanzienlijke bijdrage leveren aan de operationalisering van de samenwerking tussen de EU en LAC op dit gebied, door de opbouw van institutionele capaciteit en de bevordering van gemeenschappelijke normen. Een ander essentieel onderdeel van onze gedeelde agenda op het gebied van justitie en veiligheid is het sluiten van overeenkomsten en regelingen met LAC-landen over samenwerking met Eurojust en Europol⁴⁸.

De EU moet ook haar **betrokkenheid bij regionale organisaties** als Ameripol versterken, die een steeds grotere rol spelen bij het vaststellen van gemeenschappelijke beginselen en benaderingen. Beide regio's moeten de ratificatie en uitvoering van de relevante internationale verdragen bevorderen om de internationale justitiële en rechtshandavingssamenwerking te vergemakkelijken.

Voorgestelde kernacties:

- het EU-LAC-partnerschap inzake justitie en veiligheid versterken, voortbouwend op programma's⁴⁹ en het regionale Team Europa-initiatief;
- de verdere capaciteitsontwikkeling en samenwerking met het comité voor interne veiligheid van Latijns-Amerika (Clasi) en de politiegemeenschap van Amerika (Ameripol) ondersteunen;
- de nauwe samenwerking inzake het drugsbeleid tussen beide regio's verder ontwikkelen en meer inspanningen leveren om de vraag naar en het aanbod van drugs terug te dringen, onder meer door middel van de dialoog op hoog niveau in het kader van het coördinatie- en samenwerkingsmechanisme inzake drugs tussen de EU en de Celac, en tegelijkertijd de veerkracht van logistieke knooppunten versterken;
- de inspanningen op te voeren om mensenhandel te voorkomen en te bestrijden, en de slachtoffers van dit strafbare feit beschermen en ondersteunen;
- de samenwerking tussen invorderingsbureaus en financiële inlichtingendiensten intensiveren door de uitwisseling van informatie te vergemakkelijken;
- nadere internationale overeenkomsten en werkregelingen sluiten met Europol en Eurojust;

⁴⁸ De Raad heeft toestemming gegeven voor het openen van onderhandelingen over samenwerkingsovereenkomsten van Eurojust met Argentinië, Brazilië en Colombia, en machtiging verleend voor het openen van onderhandelingen over samenwerkingsovereenkomsten van Europol met Bolivia, Brazilië, Ecuador, Mexico en Peru.

⁴⁹ Met name El PACTO 2.0, Copolad, Eurofront en het Global Illicit Flows Programme.

- de samenwerking op het gebied van cyberbeveiliging en deskundigheid op het gebied van cybercriminaliteit bevorderen ter ondersteuning van Latijns-Amerikaanse en Caribische landen, onder meer via het regionaal kenniscentrum inzake cyberbeveiliging LAC4 in de Dominicaanse Republiek.

5. Samenwerken ter bevordering van vrede en veiligheid, democratie, de rechtsstaat, mensenrechten en humanitaire hulp

Democratie en mensenrechten staan centraal binnen het EU-LAC-partnerschap. De EU werkt samen met LAC aan de bescherming en bevordering van de mensenrechten, zowel op civiel en politiek als op economisch, sociaal en cultureel gebied, via een breed scala aan mechanismen, waaronder bilaterale dialogen, capaciteitsopbouw voor het maatschappelijk middenveld en onderwijs⁵⁰. Beide regio's zetten zich in voor de versterking van het multilaterale mensenrechtensysteem en voor regionale samenwerking.

De EU en LAC moeten hun dialoog en samenwerking in de strijd tegen discriminatie versterken, door gendergelijkheid te bevorderen en de rechten van het kind en van kwetsbare personen, minderheden, inheemse volken, lhbtq+-personen, personen met een handicap, migranten en vluchtelingen, alsook de rechten van door conflicten en geweld getroffen personen, te beschermen.

De bescherming van mensenrechtenverdedigers en journalisten moet op prominentere wijze worden aangepakt, evenals de nieuwe uitdagingen die digitale technologieën met zich meebrengen, onder meer door digitale en mediageletterdheid te stimuleren. In delen van de regio worden verdedigers van milieurechten ernstig bedreigd. De EU en LAC delen de visie van de gelijkwaardige rol van vrouwen in de samenleving en moeten hun krachten bundelen om deze rol te bevorderen en gendergerelateerd geweld uit te bannen.

Een cruciale gezamenlijke taak zal zijn het versterken van de democratie, met inbegrip van verantwoordingsplicht, weerbaarheid van verkiezingsprocessen, eerbiediging van de rechtsstaat en de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, en het opbouwen van weerbaarheid tegen desinformatie en opkomende hybride dreigingen, evenals een grotere participatie van jongeren en vrouwen en betekenisvolle ruimte voor het maatschappelijk middenveld. De EU en LAC moeten deze kwesties bespreken, evenals beste praktijken met betrekking tot bijvoorbeeld de rechten van slachtoffers, getuigen en gevangenen. Verkiezingswaarnemingsmissies van de EU en de daaruit voortvloeiende aanbevelingen zijn belangrijke instrumenten om de capaciteit van onafhankelijke overheidsinstellingen te versterken⁵¹. De EU zal met de LAC-landen blijven samenwerken om de universaliteit van het Statuut van Rome te bevorderen en het Internationaal Strafhof (ICC) te steunen.

De levensreddende hulp van de EU kan een bijdrage leveren aan het weerbaarder maken van de samenlevingen in LAC. De EU zal blijven samenwerken met de belangrijkste actoren in LAC voor de uitvoering van **humanitaire hulpprogramma's** en **noodhulp**, onder meer via samenwerking op het gebied van civiele bescherming. Gezondheid, bescherming, onderwijs in noodsituaties en voedselzekerheid blijven belangrijke werkterreinen. De EU zal doorgaan

⁵⁰ Bijvoorbeeld via de Global Campus voor mensenrechten en zijn hub in Argentinië.

⁵¹ Sinds 2019 heeft de EU acht verkiezingswaarnemingsmissies en zes verkiezingsdeskundigenmissies uitgevoerd naar LAC-landen, op hun verzoek.

met haar steun en pleitbezorging voor de humanitaire crises die LAC treffen, onder meer door medeorganisator te zijn van donor- en solidariteitsconferenties.

Via haar verschillende instrumenten voor vrede, stabiliteit en veiligheid zal de EU blijven bijdragen aan vreedzame en democratische oplossingen, waaronder het vredesproces in Colombia, de internationale contactgroep voor Venezuela, bemiddelingspogingen in Bolivia en het aanpakken van de crisis in Haïti.

De EU en LAC moeten ook samenwerken om **vrede en veiligheid in de wereld te bevorderen**. In overeenstemming met het strategisch kompas van de EU⁵² zou de betrokkenheid van de twee regio's kunnen worden verdiept, bijvoorbeeld door het sluiten van kaderovereenkomsten inzake deelname⁵³ en deelname aan EU-operaties in derde landen. **Samenwerking op het gebied van veiligheid en defensie**, inclusief op maritiem en ruimtevaartgebied, evenals terrorismebestrijding, cyberbeveiliging en de aanpak van hybride dreigingen, non-proliferatie en ontwapening zijn belangrijke terreinen voor gezamenlijk optreden.

Beide regio's zouden moeten onderzoeken of samenwerking mogelijk is bij het **tegengaan van buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging** door middel van nieuwe instrumenten gericht op het identificeren, analyseren, beoordelen en tegengaan van informatiemanipulatie.

Voorgestelde kernacties:

- de samenwerking versterken om de eerbiediging van de mensenrechten voor iedereen te bevorderen, met inbegrip van economische, sociale en culturele rechten en de rechten van het kind, en om non-discriminatie en gendergelijkheid te bevorderen; het overleg en de samenwerking met het Inter-Amerikaanse mensenrechtensysteem intensiveren; bijdragen aan het versterken van democratische beginselen, vrede en de rechtsstaat, onder meer door middel van inclusieve dialoog en bemiddeling;
- meer inspanningen leveren om de positie van vrouwen en meisjes te versterken en gendergerelateerd geweld uit te bannen⁵⁴, evenals geweld tegen kinderen;
- de samenwerking versterken op het gebied van verantwoordingsplicht voor internationale misdaden, onder meer door middel van gezamenlijke initiatieven ter ondersteuning van het ICC;
- de politieke en financiële steun bij de reactie op door de mens veroorzaakte crises en natuurrampen voortzetten, onder meer bij crises op het gebied van migratie en ontheemding;
- de uitvoering van de innovatieve regionale overeenkomst inzake toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied ("Escazú-overeenkomst"), met name via El PAcCTO 2.0;

⁵² Een strategisch kompas voor veiligheid en defensie van de EU, Raad van de Europese Unie, 21.3.2022.

⁵³ Er zijn al kaderovereenkomsten inzake deelname getekend met Chili, Colombia en Peru.

⁵⁴ Zoals de LAC-component van het Spotlight-initiatief, evenals een verscheidenheid aan nationale en regionale acties ter ondersteuning van wetwijzigingen, uitvoeringscapaciteiten enz.

- mogelijkheden onderzoeken voor nieuwe partnerschappen op maat op het gebied van veiligheid en defensie;
- de samenwerking versterken, gezamenlijke acties vaststellen en beste praktijken delen met LAC-partners om buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging tegen te gaan.

6. Opbouwen van een dynamisch partnerschap tussen de bevolking van de EU en LAC

Mensen staan centraal in ons partnerschap en alle acties moeten gericht zijn op **tastbare voordelen voor burgers**. De relatie tussen de EU en LAC omvat unieke menselijke en culturele banden die moeten worden gekoesterd en geïntensiveerd. **Jongeren** hebben een bepalende rol in de toekomstige betrekkingen tussen de EU en LAC. Nauwere banden tussen jongere generaties kunnen worden bevorderd door middel van culturele initiatieven en mobiliteitsprogramma's, in overeenstemming met het allereerste EU-actieplan voor jongeren⁵⁵.

De EU en LAC hebben een gemeenschappelijk belang bij de **ontwikkeling van het menselijk kapitaal** dat nodig is om te voldoen aan de eisen van snel veranderende technologieën en de eerlijke, groene en digitale transitie. Op het gebied van mobiliteit hebben de meeste LAC-landen al visumvrije toegang voor kort verblijf tot het Schengengebied van de EU. LAC-burgers kunnen ook profiteren van bestaande legale migratiemogelijkheden naar de EU. Bovendien bieden Erasmus+ en Horizon Europa, en met name de Marie Skłodowska-Curie-acties, een kader voor samenwerking om onderzoek en innovatie te stimuleren, evenals de pijler onderzoeksmobiliteit in het kader van de strategische routekaart EU-Celac 2021-2023, met inbegrip van de mobiliteit van onderzoekers en studenten.

Beide regio's moeten samenwerken om het potentieel van hun **diverse culturele uitingen**, erfgoed en dynamische creatieve industrieën optimaal te benutten voor duurzame ontwikkeling en interculturele dialoog.

Parlementaire diplomatie is een essentieel onderdeel van de biregionale relatie, onder meer via de Euro-Latijns-Amerikaanse Parlementaire Vergadering (EuroLat). Andere instellingen, zoals het Europees Economisch en Sociaal Comité, het Comité van de Regio's en hun zusterorganisaties in LAC kunnen regionale en lokale autoriteiten en economische en sociale partners mobiliseren om intermenselijke contacten te versterken.

De EU en LAC moeten nauw samenwerken met het **maatschappelijk middenveld** en **denktanks**, onder meer via de EU-LAC-stichting, die zich heeft gevestigd als een relevante speler in de biregionale relatie.

Beide regio's delen de verantwoordelijkheid om hun burgers en belanghebbenden beter en proactief te informeren over de **wederzijdse voordelen** van hun partnerschap.

Voorgestelde kernacties:

- vergroten van de betrokkenheid bij jongeren in LAC door middel van initiatieven zoals adviesstructuren voor jongeren op het niveau van de lidstaat;

⁵⁵ Document JOIN(2022) 53 final, 4.10.2022. "Jongerenactieplan in het externe optreden van de EU 2022–2027. Het stimuleren van zinvolle participatie en empowerment van jongeren in het externe optreden van de EU voor duurzame ontwikkeling, gelijkheid en vrede".

- intensiveren van de samenwerking op het gebied van onderwijs en onderzoek in het kader van Erasmus+, inclusief Jean Monnet-acties, Horizon Europa, waaronder Marie Skłodowska-Curie-acties, en het Europees Instituut voor innovatie en technologie;
- intensiveren van de samenwerking op het gebied van de mobiliteit van personen tussen de twee regio's⁵⁶ en bevorderen van wederzijds voordelige mobiliteitsregelingen met partners die circulaire mobiliteit bevorderen en braindrain tegengaan, gebruikmakend van het vaardigheden- en talentenpakket;
- verdiepen van de biregionale culturele betrekkingen en stimuleren van interculturele netwerken en gezamenlijke initiatieven⁵⁷;
- de actieve deelname van het maatschappelijk middenveld en de opbouw van biregionale netwerken bevorderen, onder meer van vrouwen en jongeren in het bedrijfsleven, de politiek, de wetenschap en andere gebieden;
- de rol van de EU-LAC-stichting in de biregionale dialoog versterken;
- toewerken naar een gezamenlijke aanpak voor communicatie en overheidsdiplomatie.

Conclusie

De voorgestelde nieuwe agenda voor de betrekkingen tussen de EU en LAC roept op tot een **hechter en gemoderniseerd strategisch partnerschap** tussen beide regio's, waarbij de mens centraal staat.

Door het partnerschap te versterken tussen twee van de regio's die wereldwijd qua belangen en waarden het dichtst bij elkaar liggen, zullen de EU en LAC in een betere positie verkeren om mondiale uitdagingen het hoofd te bieden en **kansen voor wederzijds voordeel** te benutten. In een wereld van reuzen vertegenwoordigen de EU en LAC samen 14 % van de wereldbevolking en 21 % van het wereldwijde bbp. Om vrede en welvaart voor hun respectieve burgers te verzekeren en invloed uit te oefenen op de toekomstige internationale op regels gebaseerde orde, is het smeden van een hechter partnerschap dat hun collectieve kracht versterkt, een strategische noodzaak.

Om dit doel te bereiken is van beide kanten meer **samenwerking** nodig, onder meer door middel van **versterkte politieke betrokkenheid, het stimuleren van handel en investeringen, en het bouwen aan duurzamere en onderling verbonden samenlevingen, met name met Global Gateway**. De EU zal ernaar streven haar beleid, instrumenten en middelen te mobiliseren in een Team Europa-aanpak. De komende top EU-Celac biedt een geweldige kans om vertrouwen op te bouwen en een impuls te geven aan de relatie tussen de EU en LAC om **partners bij uitstek** te worden.

De Europese Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid roepen de Raad en het Europees Parlement op om de in deze gezamenlijke mededeling voorgestelde nieuwe agenda goed te keuren en om op basis van dit

⁵⁶ Onder meer wat betreft reguliere migratiekanalen, naleving van de vereisten inzake visumvrijstelling voor het Schengengebied en wederzijdse vereenvoudiging van de procedures voor visumafgifte, ook voor studenten en onderzoekers.

⁵⁷ Zoals de deelname van de EU als eregast aan de internationale boekenbeurs van 2023 in Guadalajara, Mexico.

voorstel met Latijns-Amerika en het Caribisch Gebied samen te werken aan een hernieuwd strategisch partnerschap.